

Gemeente van Christus,

Kerstmis, dat betekent Christus-mis, een feest dat pas zou worden gevierd, officieel, nadat keizer Constantijn daartoe besloten had in de vierde eeuw. Het is dus een laat toegevoegd feest, een licht feest dat samenviel met zonnewendefeesten over heel Europa. Na een donkere winter werd uitgekeken naar een toegroeien naar meer licht, dat het voorjaar naar de zomer brengt. Christus had zich eens het Licht van de wereld genoemd, en zodoende smolten allerlei stromingen, legenden en verhalen samen tot onder aan een Kerstboom. Drie eeuwen daarvoor, in de tijd van het Nieuwe Testament, zien we dat er bij de apostelen althans geen enkele belangstelling bestond voor Kerstmis, voor de geboorte van Christus Jezus. Dáar ging het niet om; het ging om Pasen, om Pinksteren, om geloof, om hoop, om liefde. De kleine christengemeenten begrepen dit; maar ja, hoe gaat het leven in zijn werking? Op een gegeven moment vragen je kinderen of kleinkinderen of achterkleinkinderen naar verhalen en gebeurtenissen die jezelf normaal hebt gevonden, maar die doorverteld moeten worden aan nieuwe generaties, anders gaat een lijn verloren, wordt een doordenking star of blijft achterwege. Dan is het over en uit! En zo kwam zo'n halve eeuw na Jezus' geboorte de wens op vanuit die kleine groeiende gemeenten hoe het eigenlijk zat met de komst van Jezus Christus in de wereld van die tijd. Met name de Evangelisten Mattheüs en Lukas moesten er wat mee en wilden hun publiek een goed antwoord geven. Laten wij ons richten op Mattheüs deze Kerstochtend; wij zien hem denkbeeldig achter zijn bureau zitten waar hij voor zijn Joodse lezerspubliek begonnen was een preambule, of ouverture te schrijven van zijn Evangelie die wij vandaag Mattheüs' Kerstevangelie mogen noemen. En zo geschiedde, en het geschiedde. Elke geboorte van elk kind is op zich uniek, en het is boeiend om te zien hoe een levend kind aan je eigen bestaan toevertrouwd kan worden, als het allemaal lukt, want elke geboorte is eveneens een wonder, een Messiaans wonder, bij dit kind Jezus. Jezus was door God toevertrouwd aan deze wereld, aan ons, en daarmee had God eigenlijk een groot risico genomen, zijn baby geboren laten worden vanuit mensen ontstaan, zijn baby geboren laten worden op een plek waar God's Liefde in eerste instantie altijd baan wil breken, dat is onder armen, minderbedeelden, onder bedreigden, verdrukten, onder mensen zonder dak, mensen in angst. Op deze wijze had en heeft deze levende God zich in zijn Geest kenbaar

gemaakt aan onze wereld, - 'down to earth'- zo zal Hij er zijn zoals Hij zal zijn, zo is Hij die Hij is, geen god onder de goden, geen farao, maar levende God die groeit aan en met ons mensen. En zo schreef Mattheüs over het baby kind Jezus, de Messias, de Christus die – hoe kan het ook anders – geënt is in God's groeiproces met de wereld in Israël, dat volkje dat als voorbeeld voor alle volkeren bedoeld was, en dat het daarbij gaat om bevrijding, verlossing van verkeerd gaande groeiprocessen, dat het gaat om barmhartigheid, ontferming, om gerechtigheid. Een nieuwe definitieve Leidsman, dit kind, een nieuwe Jacob of Israël, Jacob die ooit moest vluchten naar Egypte, dat land dat letterlijk ook 'duister' en 'angstland' betekent, en van waaruit onder Leidsman Mozes verlossing, uitweg, uittocht, exodus gezocht moest worden. Jezus Messias, naast nieuwe Jakob of Israël nieuwe Mozes.. En we zien in onze tekst dat na Jezus' geboorte één van de eerste levenservaringen van Jezus wordt de ervaring als vluchtelingenkind, een vluchtelingenbaby, zoals zovelen dit zijn over de hele wereld. Ja, duistere krachten kunnen mensen doen vluchten, kunnen angst teweeg brengen, angst onder hele populaties. Dit zien we ook in en rond bijvoorbeeld Syrië in onze dagen, of afgelopen week in Berlijn...maar het kan ook een ziekte, een ernstige zorg, een radeloosheid of eenzaamheid kan het zijn die als duistere kracht een mens in angst houdt, met name voor het onbekende daarvan. Duistere krachten hadden zich in ons verhaal fel meester gemaakt van ene door de Romeinen aangestelde koning Herodes, zo schildert Mattheüs, die wel een god onder de goden duldde als die dan maar aan hem ondergeschikt bleef; maar hij duldde niet een geboren mens die van de God boven de goden gekomen zou zijn, een baby als nieuwe ster, als Licht van de wereld, als brood des levens in dat gehucht Broodhuis – Bethlehem - ; Herodes duldde absoluut geen wordende Koning van Joden zoals wijzen uit nog verder Oostwaarts Herodes duidelijk hadden gemaakt. En die wijzen waren nog niet eens joodse wijzen uit eigen kring, maar nota bene heidense wijzen! Als een perfecte bedrieger – 'ook ik wil die kleine aanbidden' had Herodes gezegd – zinde hij op dan maar een brute moord van alle baby's, alle kleintjes van het mannelijk geslacht onder de twee jaar om er zeker van te zijn dat zijn machtspositie van wereldse aard gehandhaafd kon blijven. MAAR...: zoals een goede Vader zich het lot van zijn kind aantrekt zo doet deze God, 'Onze Vader', een boodschapper zeggen dat de enige uitkomst voor Maria en Jozef dan maar moest zijn met die Kleine naar dat angstland, naar Egypte te vluchten om die komende kindermoord te ontwijken. Op een ezel moest gevluht worden.

... Maar wat is dat eigenlijk een 'vlucht'? Vluchten kan je eigenlijk alleen maar ergens van of uit, ergens in en ergens naar. En wat betekende dit voor die baby Jezus, die van toeten noch blazen wist en die op een dergelijke wijze door Rembrandt werd afgeschilderd, als onnozel lijdend kind, met zijn ouders, op een ezel, dat edel dier dat Hem later Jeruzalem zou binnendragen als Zoon van David, als Koning van Joden...Hosannah!... Jezus en zijn ouders vluchtten van en uit angst voor Herodes naar angst voor een vreemd land, Egypte, om daar wat bescherming te vinden. De machteloosheid van God en mens werd met deze vlucht extreem, en de kindermoord kon niet tegengehouden worden. Toch: de liefde van God voor de mens was sterker om uit angst weg te trekken. En zo trok Jezus na die kindermoord en de dood van die Herodes als nieuwe Mozes met zijn eigen exodus op uit Egypte terug naar Israël, dit alles dankzij het doorgaande samenspel tussen de boodschapper van God en de liefde van Maria en Jozef. Door dit alles op deze wijze te schrijven herkende het Joods lezerspubliek hun eigen levensverhaal van Thora, Psalmen en Profeten in het babyeventje van deze Messias Jezus. Dit verhaal, deze ouverture, leert ons over God's werking in ons eigen leven. Van en uit al uw angsten mag weggetrokken worden naar nieuwe hoop toe, telkens weer. Waarom? Daarom! Omdat God zelf hier achter zit. Zo groeien wij ook aan God, telkens weer, midden in onze angsten. Want brengt ook onze eigen tijd niet dusdanige angsten voort die de gehele bewoonde wereld tot één groot angstland maken; onze wereld zou even bescherming kunnen bieden, hier en daar, jazer, maar uiteindelijk moeten we als mensen er toch uit weg trekken om het ware leven aan te gaan, waar niet plagen, strijd, conflict, onrecht en ziekte het voor het zeggen hebben, maar waar wel datgene het voor het zeggen heeft dat het leven voor allen tot leven van kwaliteit, tot leven van wijsheid, van eerbied en respect maakt; waar trouw en gerechtigheid in de dagelijkse praktijk hand en hand gaan, waar vrede op aarde ook echt vrede op aarde inhoudt, waar God en zijn pasgeboren zoon in Maria en Jozef serieus worden genomen, waar telkens nieuwe inhoud en betekenis wordt gegeven aan Jezus' leven, lijden, sterven en ongelooflijke opstaan. Dit kind is ons geboren, deze Zoon is ons gegeven, en zo kan na deze majestueuze ouverture het eigenlijke Verhaal – met een hoofdletter V geschreven – aan ons zelf beginnen naar de bedoelingen van en in de Geest van Zijn Vader, die ook onze Vader wil zijn, zo zij het...

In de Naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest!

Amen